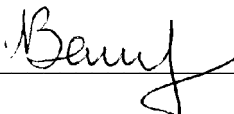

Силабус навчальної дисципліни
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет історичний
Кафедра історії Центральної та Східної Європи

Затверджено

На засіданні кафедри світової історії Центральної та Східної Європи
історичного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 30 серпня 2023 р.)

Завідувач кафедри Зашкільняк Л.О.

Силабус з навчальної дисципліни
ПП 1.2. 21 «Давня і середньовічна історія Центральної та Східної Європи»,
що викладається в межах ОПП Історія та археологія
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів зі спеціальності
032 Історія та археологія

Львів 2023 р.

Назва дисципліни	ПП 1.2. 21 Давня і середньовічна історія Центральної та Східної Європи
Адреса викладання дисципліни	вул. Університетська, 1, м.Львів, 79000
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Історичний факультет Кафедра історії Центральної та Східної Європи
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	03 Гуманітарні науки 032 Історія та археологія
Викладачі дисципліни	Лешкович Наталія Олександрівна, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії Центральної та Східної Європи
Контактна інформація викладачів	e-mail: Leshkovych.1001@gmail.com
Консультації по курсу відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Також можливі он-лайн консультації через Zoom. Для погодження часу індивідуальних консультацій слід писати на електронну пошту викладача
Сторінка курсу	https://clio.lnu.edu.ua/course/_trashed-4
Інформація про дисципліну	Дисципліна “Давня і середньовічна історія Центральної та Східної Європи “ є нормативною дисципліною зі спеціальності 032 Історія та археологія, яка викладається в 5 семестрі в обсязі 4 кредитів (за Європейською кредитно-трансферною системою ECTS). Програма навчальної дисципліни складається з 2 змістовних модулів: 1.Центральна та Південно-Східна Європа в добу раннього та пізнього Середньовіччя 2.Центральна та Південно-Східна Європа в ранній Новий час
Коротка анотація дисципліни	Курс розроблено таким чином, щоб познайомити студентів-істориків з передумовами і особливостями процесу утворення та розвитку держав Центральної та Східної Європи; формуванням їх політики, геополітичних інтересів, соціально-економічних моделей, ідеології, культури.
Мета та цілі дисципліни	Метою курсу є сформувати у студентів-істориків наукове бачення найважливішого періоду державотворення народів Центральної та Східної Європи в добу Середньовіччя та раннього Нового часу; закономірностей та специфіки цих процесів у їх взаємозв’язку і взаємовпливах. Завдання: виробити у студентів навички роботи з текстами різних типів джерел, науковою та публіцистичною літературою, яка окреслює історію країн даного регіону; виявити та окреслити закономірності і специфіку державотворчих процесів в країнах регіону; охарактеризувати особливі риси суспільно-політичної та соціально-економічної моделей розвитку; розкрити специфіку культурних та релігійних процесів, суспільної думки, ментальних особливостей народів регіону; проаналізувати зовнішні чинники, що впливали на політичну, економічну та культурну історію регіону. Навчальна дисципліна формує такі програмні компетентності: <i>А). Загальні компетентності:</i> - Знаходити, опрацьовувати, критично аналізувати, систематизувати та верифікувати інформацію з різних джерел; - Формулювати власне ставлення до подій і явищ, визначати ціннісні

	<p>орієнтири в сучасному світі;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Адаптуватися до нових соціокультурних умов, ситуацій і викликів, самостійно набувати нових компетентностей, бути конкурентноспроможним. <p><i>Б). Фахові компетентності:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Знати предметну область майбутньої професії, вміти аналізувати історичні явища, встановлювати і розуміти причинно-наслідкові зв'язки історичних подій і явищ, пояснювати політичні, соціокультурні, економічні процеси; - Виявляти здатність до міждисциплінарної взаємодії й уміння працювати з матеріалом суміжних освітньо-наукових сфер (філософія, політологія, філологія, культурологія, соціологія тощо) під час вирішення навчальних і наукових завдань; - Уміти спрямовувати пошукову й культурно-освітню роботу в русло актуальних суспільних викликів сучасності, враховувати змінність соціокультурного середовища. <p><i>В). Програмні результати навчання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Здатність володіти історичним матеріалом, понятійним апаратом і науковою термінологією; - Здатність продуктивно застосувати професійний і творчий потенціал як для самореалізації особистості, так і в інтересах суспільства; розуміти проблематику ролі й місця людини в історичному процесі, політичній та соціальній організації суспільства; - Здатність усвідомлювати відповідальність за результати професійної діяльності перед родиною, громадою, суспільством і державою; - Здатність керуватися в повсякденному житті моральними й етичними нормами, з повагою і розумінням ставитися до інших світоглядних позицій; - Здатність професійно вести дискусії на історичні й суміжні теми; співвідносити знання про минуле з сучасними тенденціями розвитку суспільства.
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Основна (базова)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Вандич П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодення. Київ, 2004. 2. Дворнік Ф. Слов'яни в європейській історії і цивілізації. Київ, 2000. 3. Дейвіс Норман. Боже ігрище. Історія Польщі. Київ, 2008. 4. Історія Центрально – Східної Європи: посібник / за ред. Л.Зашкільняка. Львів, 2001. 5. Зашкільняк Л., Крикун М. Історія Польщі: від найдавніших часів до наших днів. Львів, 2002. 6. Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до ХХ ст): навчальний посібник / за ред. В.І. Ярового. Київ, 2001. 7. Камінський Анджей. Історія Речі Посполитої як історія багатьох народів, 1505-1795. Київ, 2011. 8. Клочовський Є. Історія Польщі до кінця XV ст. Сандомир, 2005. 9. Лужицькі серби. Львів, 1997. 10. Потульніцький В. Корона та ціна. Історіософія династичної історії Центральної та Східної Європи ІХ-ХVІІІ століть. Львів, 2018. 11. Польша – нарис історії /Перекл. з пол. Варшава, 2015. 12. Славіч Б. Історія Балкан ХVІІІ і ХІХ століття. Київ, 2003.

	<p>13. Хрестоматія з історії західних і південних слов'ян. Давня доба, Середньовіччя / за ред. В. Ярового. Київ, 2011</p> <p>14. Хрестоматія з історії західних і південних слов'ян / за ред. В. Ярового. Т.2 Нова доба. Київ, 2016.</p> <p>15. Чорній В. Слов'янознавчі студії. Львів, 2002.</p> <p>16. Чорній В. Історія Болгарії. Львів, 2007.</p> <p>17. Цьольнер Е. Історія Австрії. Львів, 2001.</p> <p>Додаткова</p> <p>18. Балабушевич, Т. А.. Піднесення і занепад слов'янських держав на Балканах доби пізнього середньовіччя. <i>Науковий вісник Дипломатичної академії України</i>, 2003. Вип.9.</p> <p>19. Білоус Н. Люблінська унія 1569р.: історіографічні погляди та інтерпретації (до 440-річчя Люблінської унії)//Український історичний журнал, 2010, № 1.</p> <p>20. Брайчевський М. Походження слов'янської писемності. Київ, 1998.</p> <p>21. Брайчевський М. З історії слов'яно-візантійських війн VI ст. Війна 550-551 рр. Етнокультурні процеси в Південно-Східній Європі в I тисячолітті н.е. Київ; Львів, 1999.</p> <p>22. Вакуленко Т. Історія розвитку радикальних реформаційних течій на землях Корони Чеської наприкінці XV – у першій половині XVI століть //Науковий вісник Ужгородського університету. Серія “Історія”, 2014.Вип.2 (33).</p> <p>23. Власто А. Запровадження християнства у слов'ян: Вступ до середньовічної історії слов'янства /Перекл. з англ. Київ, 2004.</p> <p>24. Денисенко А. Реформа, яка перетворилася на революцію: Ян Гус і Гуситські війни в Чехії //Богомисліє: літературно-богословський альманах, 2017. №20.</p> <p>25. Звягіна О. Особливості боротьби за чеську корону між Габсбургами та Ягеллонами у 1526р. Історичні етюди. 36. наук.праць.2014.Вип.4.</p> <p>26. Зінько Ю., Калитко С., Кравчук О., Поп І. Нариси історії Чехії: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця, 2017.</p> <p>27. Іналджик Г. Османська імперія: класична доба 1300-1600. /Перекл. з англ. Київ, 1998.</p> <p>28. Любашенко В. Образ Яна Гуса у богословському дискурсі: сучасний погляд. Проблеми слов'янознавства, 2017.№66.</p> <p>29. Рудь М. Державотворчі процеси на Полаб'ї у IX-XII ст. Гілея: науковий вісник, 2013.№75.</p> <p>30. Попович М., Тимотієвич М., Ристович М. Історія приватного життя сербів від середньовіччя до сучасності, 2017.</p> <p>31. Kłoczowski J. Młodsha Europa. Warszawa, 1998.</p> <p>32. Пурковић М. Историја Срба. Београд, 1997.</p> <p>33. Topolski J. Historia Polski: Od czasów najdawniejszych do 1990 r. Wyd.6. Warszawa, 1995.</p> <p>34. Пирковић С. Срби у средњем веку. Београд, 2005.</p> <p>35. Wielka historia Polski. Kraków, 1997-2000. Т.1-12.</p> <p>36. Wróbel P. Dubrownik w latach 1358-1526. Organizacja przestrzeni. Kraków, 2010.</p>
Тривалість курсу	Один семестр, 120 годин, 4 кредити
Обсяг курсу	Денна форма навчання: 64 години аудиторних занять. З них 32 години лекцій, 32 години семінарських занять та 56 годин самостійної

	<p>роботи. Заочна форма навчання: 16 годин аудиторних занять. З них 14 годин лекцій, 2 годин семінарських занять та 104 годин самостійної роботи</p>
<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>У процесі вивчення студентами курсу, опанування його теоретичними, методологічними засадами формуються програмні компетентності (інтегральна; загальні; фахові) й досягаються такі програмні результати навчання:</p> <p>ЗК 7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. СК 1. Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності. СК 13. Діяти згідно з принципами академічної доброчесності та професійної етики історика. ПРН 1. Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему. ПРН 2. Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності ПРН 11. Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов. ПРН 13. Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей. Після завершення цього курсу студент буде:</p> <p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • сучасну науково-теоретичну базу проблематики утворення та розвитку держав регіону; • витоки, етапи, загальні тенденції та особливості процесу державотворення народів регіону; • специфіку організації, модель та функціонування центральної влади в політичних системах регіону; • особливості соціально-економічного розвитку, культурних процесів, формування ментальності народів регіону; • роль як окремих особистостей, так і подій, явищ, процесів суспільного життя; • найголовніші події в історії народів регіону зазначеного періоду. <p>Основні поняття: цивілізація, християнізація, династія, жупа, комітати, богомільство, гайдуцтво, станово-представницька монархія, унія, привілеї, сейм, Державні збори, езекуційний рух, деспотовина, гусизм, чашники, таборити, національна монархія, протестантизм, міста-держави, Празька дефенестрація, повстання станів, Законник, Золота булла 1356р., шляхетська демократія, магнатська олігархія, Військовий Кордон, Відродження, Просвітництво, конфедерація, Конституція.</p> <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • поповнити свої знання найновішими історіографічними здобутками щодо вказаної проблеми; • пояснювати специфіку та особливості державотворчих процесів в історії народів регіону; • володіти основним фактологічним матеріалом з історії країн регіону; • визначити цивілізаційні характеристики політичних, соціально-

	<p>економічних, ідеологічних, культурних процесів в регіоні.</p> <p>Комунікувати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - діяти й взаємодіяти в інформаційному просторі як активний учасник освітнього середовища; - застосовувати інформаційно-комунікаційні технології; - конструктивно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, з носіями знань, розвивати досвід наукової комунікації в усній і письмовій формі; - професійно вести дискусії на історичні й суміжні теми; співвідносити знання про минуле з сучасними тенденціями розвитку суспільства; - розвивати досвід публічних презентацій проєктів, цілей та результатів наукових пошуків і популяризації педагогічних знань; - спрямовувати пошукову й культурно-освітню роботу в русло актуальних суспільних викликів сучасності, враховувати змінність соціокультурного середовища. <p>Автономія та відповідальність:</p> <ul style="list-style-type: none"> - виявляти, ставити та вирішувати проблеми, ранжувати цінності, цілі і завдання педагогічної діяльності на основі етичних стандартів педагогічної професії та законодавства України про освіту; - аналізувати й оцінювати педагогічні знання, нові ідеї і цілі соціально, відповідально і свідомо на основі принципів людиноцентризму та прав людини; - продуктивно застосувати професійний і творчий потенціал як для самореалізації особистості, так і в інтересах суспільства; розуміти проблематику ролі й місця людини в історичному процесі, політичній та соціальній організації суспільства; - нести особисту відповідальність за організацію та проведення педагогічного дослідження, достовірність, надійність і об'єктивність отриманих результатів; - усвідомлювати відповідальність за результати професійної діяльності перед родиною, громадою, суспільством і державою; - керуватися в повсякденному житті моральними й етичними нормами, з повагою і розумінням ставитися до інших світоглядних позицій.
Ключові слова	Центрально-Східна Європа, державотворення, династії, станово-представницька монархія, сейм, Державні збори, османська експансія, німецька колонізація, поділи
Формат курсу	Очний /заочний
Теми	Додаток (схема курсу)
Підсумковий контроль, форма	<p>Підсумковий контроль знань студентів здійснюється в кінці семестру у формі письмового іспиту.</p> <p>При виведенні загальної оцінки студента береться до уваги результати поточного, проміжного та підсумкового контролю.</p>
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін <i>Історія середніх віків, Вступ до історії</i> , достатніх для сприйняття категоріального апарату та розуміння джерел.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	<p>Презентація, лекції, дискусія, колоквиум, конференція, робота в групах.</p> <p>Зокрема,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Усні (лекція, бесіда, доповідь, дискусія) - Наочні (медіа-презентації, робота з картами)

	- Практичні (підготовка студентами проєктів-презентацій, виступи з доповідями, дискусії).
Необхідне обладнання	Аудиторія, обладнана медіа-проектором.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <p>50 балів – робота в семестрі: Робота на семінарських заняттях: максимальна кількість балів - 35. контрольні заміри (модулі): максимальна кількість балів -15 (дві письмові контрольні роботи за лекційним матеріалом та семінарами; перший модуль – 5 балів; другий – 10 балів).</p> <p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.</p> <p>Оцінювання студентів на семінарських заняттях проводиться за 5-ти бальною системою. Оцінювання знань шляхом виставлення балів від “1” до “5”.</p> <p>Позначення “0” виставляється студентові за відмову відповідати через невідповідність.</p> <p>1 бал – відповідь фрагментарна, характеризується початковими уявленнями про предмет вивчення;</p> <p>2 бали – відтворено деякий навчальний матеріал, проте відповідь не містить ключових понять;</p> <p>3 бали – відтворено основний навчальний матеріал без використання джерел та додаткової літератури;</p> <p>4 бали - знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, використовує джерела та додаткову літературу;</p> <p>5 балів – студент вільно орієнтується в матеріалі, використовує під час доповіді джерела та додаткову наукову літературу, володіє аналізом, абстрагуванням, узагальненням; вміє виявляти проблеми, формулювати гіпотези.</p> <p>Підсумкова кількість балів за роботу студента на семінарських заняттях визначається як середнє арифметичне помножене на коефіцієнт 7. Середнє арифметичне визначається як сума набраних студентом балів і поділена на кількість занять, в яких він брав участь і був оцінений. При цьому відсутність студента на занятті без поважної причини береться до уваги при вирахуванні середнього арифметичного. Студентові надається можливість у <i>межах двох тижнів</i> відпрацювати пропущене з поважної причини заняття, надавши попередньо довідку про хворобу (відрадження і т. п.). При цьому виставлення оцінки не передбачається, але відпрацьоване заняття не впливатиме на середній арифметичний бал студента. У випадку, коли студент пропустив семінарське заняття без поважної причини або вчасно не відпрацював, “н” прирівнюється до “0” і враховується при підрахунку середнього арифметичного.</p> <p>Література. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на семінарських заняттях та поточному тестуванні. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та</p>

запізень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.

Екзамен - 50 балів. З них – 20 балів тестові завдання, 30 балів – теоретичні питання (по 10 за кожне з трьох питань).

0 балів – відповідь на питання відсутня.

1 бал – відповідь викладено на елементарному рівні, не містить переліку жодної події, персоналії чи дати з теми.

2 бали - відтворено невелику частину навчального матеріалу теми, з використанням одного-двох понять, що стосуються теми

3 бали - відтворено невелику частину навчального матеріалу теми, з використанням одного-двох понять, основних дат, що стосуються теми визначено окремі ознаки історичних понять та явищ.

4 бали - відтворено невелику частину навчального матеріалу теми, встановлено хронологічну послідовність трьох-чотирьох подій, визначено окремі ознаки історичних понять та явищ.

5 балів - відтворено основну частину навчального матеріалу теми, встановлено хронологічну послідовність трьох-чотирьох подій; визначено окремі ознаки історичних понять та явищ.

6 балів - відтворено основну частину навчального матеріалу теми, встановлено хронологічну послідовність трьох-чотирьох подій; визначено ключових осіб висвітлюваної проблеми, окремі ознаки історичних понять та явищ.

7 балів - послідовно і логічно відтворює навчальний матеріал теми, виявляє розуміння історичної термінології, характеризує події (причини, наслідки, значення), виокремлює деякі ознаки явищ та процесів;

8 балів - володіє навчальним матеріалом, дає правильне визначення історичних понять, аналізує історичні факти, узагальнює окремі факти і формулює нескладні висновки, обґрунтовуючи їх конкретними фактами

9 балів - володіє глибокими знаннями, виявляє розуміння історичних процесів; робить аргументовані висновки, порівнює однорідні історичні явища, визначає причинно-наслідкові зв'язки між ними, відносно багатство словникового запасу.

10 балів – відповідь повна, вичерпна: всі дати та ключові події, імена вказані правильно, відображена сутність висвітлюваного явища, цілісний, послідовний і несуперечливий розвиток думки (логічність і послідовність викладу), робота відзначається багатством слововживання.

Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності під час вивчення курсу забезпечується:

- ♦ обговоренням на першому лекційному та першому семінарсько-практичному занятті норм академічної доброчесності;
- ♦ обговоренням на першому лекційному та першому семінарсько-практичному занятті видів, форм і методів навчальної діяльності студента, вимог щодо оцінювання результатів і критеріїв оцінювання;
- ♦ повідомлення студентів про наслідки плагіату чи інших форм недоброчесності (їх виявлення в письмовій роботі студента є підставою для не зарахування викладачем завдання, незалежно від масштабів плагіату чи обману);
- ♦ неможливість (заборона) користування мобільними пристроями

	<p>під час іспиту, виконання модульних контрольних робіт і самостійних практичних завдань під час аудиторних занять;</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ обов'язкове посилання на використані літературні джерела під час написання навчальних завдань (есе, матеріалів доповідей). <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються</p>
<p>Питання до заліку чи екзамену</p>	<p>Екзамен проводиться у письмовій формі, в білеті три питання, які охоплюють три різні періоди історії давньої та середньовічної Центральної та Східної Європи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Слов'янська колонізація Балканського півострова (друга половина VI – середина VII ст.). 2. Полабсько-прибалтійські слов'яни у VIII – XII ст.: суспільний лад. 3. Перші слов'янські ранньодержавні утворення. Князівство Само. 4. Великоморавська держава (IX – X ст.). 5. Місіонерська та культурно-просвітницька діяльність святих Кирила і Мефодія. 6. Перша Болгарська держава. 7. Правління Симеона (893 – 927): “золотий вік” Болгарії. 8. Друга Болгарська держава. 9. Сербські землі у IX – XII ст. 10. Сербська держава Неманичів (XII – XIV ст.). 11. Сербсько – грецьке царство Стефана Душана (XIV ст.). 12. “Законник” Стефана Душана (1349, 1354). 13. Боснійська держава у XIII – XV ст. Виникнення Герцеговини. 14. Чорногорія (X – XVII ст.). 15. Становлення хорватської державності (IX – початок XII ст.). 16. Унія Хорватського та Угорського королівств (початок XII ст.). 17. Міста – держави Далмації (IX – XV ст.): політична ситуація в регіоні. 18. Суспільно – політичний устрій міст-держав Далмації. 19. Дубровницька республіка: економічний розвиток. 20. Хорватські землі у XVI – XVII ст. Хорватський Військовий Кордон. Антигабсбурзька опозиція. 21. Угорська держава Арпадів у X – XIII ст. 22. Західний похід монголів у Центрально – Східну Європу (1241): перебіг подій та наслідки. 23. Угорський король Матіяш Корвін (1458 – 1490): внутрішня та зовнішня політика. 24. Угорське королівство у складі Габсбурзької монархії (XVI – на початку XVIII ст.). 25. Завоювання османами південнослов'янських земель у другій половині XIV ст. 26. Османська експансія на Балканах у XV ст. 27. Османські володіння на Балканах: адміністративно – територіальний поділ та система управління. 28. Суспільно – політичне становище християнського населення під владою Османською імперією: визвольна боротьба (XIV – XVIII ст.).

29. Релігійно – культурне життя слов'янських народів під владою Османської імперії.
30. Утворення чеської держави Пржемысловичів (IX – XII ст.).
31. Чеське королівство у XIII ст.
32. Чеська корона в період правління Карла IV (XIV ст.).
33. “Золота булла” Карла IV (1356 р.).
34. Чеське суспільство наприкінці XIV – на початку XV ст.
35. Ян Гус та його вчення.
36. Початок гуситської революції (1419 р.).
37. Течії в гуситському русі: соціальний склад та вимоги.
38. Хрестові походи проти гуситів.
39. Наслідки гуситських воєн. Чеський король Їржі з Подебрад (1458 – 1471 рр.).
40. Битва під Могачем 1526 р.: події та наслідки.
41. Встановлення й утвердження влади Габсбургів на землях Корони Чеського Королівства.
42. Повстання чеських станів 1618 – 1620 рр.: причини та наслідки.
43. Тридцятилітня війна та її наслідки для Чеського королівства.
44. Політика Габсбургів щодо земель Чеського королівства у другій половині XVII – XVIII ст.
45. Суспільно - релігійні відносини в Чеських землях (XVII - XVIII ст.).
46. Громада Чеських Братів (друга половина XV – XVI ст.): ідеї та діяльність.
47. Утворення Польської держави та її устрій (IX – початок XII ст.)
48. Польський князь (король) Болеслав Хоробрий (992-1025 рр.): внутрішня та зовнішня політика.
49. Кревська унія Польщі і Литви 1385р.: зміст та наслідки.
50. Внутрішня та зовнішня політика польського короля Казимира III Великого (XIV ст.).
51. Особливості формування станової монархії в Польщі (друга половина XIV – XV ст.)
52. Кошицький привілей Людовіка Анжуйського (1374р.), Червінський (1422р.), Єдленсько – Краківський (1430 – 1433) привілеї Владислава II Ягайла.
53. Органи станового представництва в Польщі (друга половина XIV – XVст.). Цереквіцький привілей 1454р. Нешавські статuti 1454р. Казимира IV.
54. Формування шляхетської демократії в Польщі (XVI ст.). Конституція Nihil novi 1505 р.
55. Екзекуційний рух польської шляхти (XVI ст.): зміст та наслідки.
56. Генрикові артикули 1573 р.: зміст і наслідки.
57. Еволюція державного устрою Речі Посполитої у середині XVII ст. Режим магнатської олігархії.
58. Люблінська унія 1569 року та її наслідки.
59. Зовнішня політика Речі Посполитої (XVI – XVII ст.).
60. Реформи 60-х рр. XVIII ст. в Речі Посполитій: зміст та наслідки.
61. Барська конфедерація (1768 – 1772 рр.). Перший поділ Речі Посполитої.

	<p>62. Чотирирічний сейм 1788 – 1792 рр. Другий поділ Речі Посполитої.</p> <p>63. Конституція 3 травня 1791р. Речі Посполитої: зміст і наслідки прийняття.</p> <p>64. Повстання під проводом Тадеуша Костюшки. Третій поділ Речі Посполитої.</p> <p>65. Ідеологія польського Просвітництва другої половини XVIII ст.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

ДОДАТОК

**Схема курсу « Давня і середньовічна історія Центральної та Східної Європи»
денна форма**

Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Література. Ресурси в інтернеті	Матеріали	Завдання, год	Термін виконання
1.	Тема 1. Вступ. Об'єкт і предмет. Історіографія. Бібліографія. Вимоги. 1. Центральна та Східна Європа як історичний регіон. 2. Центральна та Східна Європа: сучасні історіографічні проблеми. 3. Вимоги і бібліографія.	Лекція-презентація, 2 год.	1-2,4,6, 13-14 (базова) 29 (додаткова)	Мультимедійна презентація	Ознайомитися з вимогами до курсу. Підготовка до семінару. СР 4 год.	1 тиждень
1.	Тема 1. Слов'янська колонізація Балканського півострова (друга половина VI – середина VII ст.) 1. Передумови та причини розселення слов'янських племен на Балканах 2. Аварсько-слов'янський прорив Дунайського лімесу. Розгортання колонізаційного процесу 3. Спосіб життя балканських слов'ян	Семінар, 2 год	2,4,6,13,,16 (базова) 21 (додаткова)	Методичні матеріали для самостійної роботи	Виголошення студентами доповідей з питань семінару, обговорення їх та дискусії	1 тиждень
2.	Тема 2. Болгарія у VII–XIV ст. 1. Утворення та розвиток Першого Болгарського царства. 2. Друге Болгарське царство.	Лекція-презентація, 2 год.	2,4,6, 16 (базова) 20,21,23 (додаткова)	Мультимедійна презентація	Опрацювання навчальної літератури СР 4 год.	1 тиждень

2.	Тема 2. Полабсько – прибалтійські слов'яни у VIII – XII ст. 1. Політичний розвиток 2. Суспільний лад 3. Господарські відносини	Семінар, 2 год	2,4,6,9,13 (базова) 29 (додаткова)	Методичні матеріали для самостійної роботи	Виголошення студентами доповідей з питань семінару, обговорення їх та дискусії	1 тиждень
3.	Тема 3. Середньовічна Сербська держава у VII–XV ст. 1. Передумови державотворення. Політична консолідація сербських земель у IX–X ст. 2. Утворення та зміцнення держави Неманичів. 3. Завоювання сербських земель турками-османами. Сербська деспотовина.	Лекція-презентація, 2 год.	2,4,6, 13-14 (базова) 18,30,32, 34 (додаткова)	Мультимедійна презентація	Опрацювання навчальної літератури СР 4 год.	1 тиждень
3.	Тема 3. Культурно-просвітницька діяльність святих Кирила і Мефодія 1. Святі Кирило і Мефодій: передумови та початковий етап діяльності 2. Сарацинська і хозарська місії 3. Великоморавська місія	Семінар, 2 год	2,4,13,15-16 (базова) 20,23 (додаткова)	Методичні матеріали для самостійної роботи	Виголошення студентами доповідей з питань семінару, обговорення їх та дискусії	1 тиждень
4.	Тема 4. Формування державності в хорватських землях 1. Становлення хорватської державності. 2. Хорватські землі під владою Угорського королівства. 3. Міста-держави Далмації.	Лекція-презентація, 2 год.	2,4,6, 13-14 (базова) 36 (додаткова)	Мультимедійна презентація	.Опрацювання навчальної літератури СР 4 год	1 тиждень

4-5.	<p>Тема 4. Держава Неманичів (XII – XIV ст.) <i>Заняття 1.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Правління Стефана Неманя та перших Неманичів. Утвердження державності Послаблення центральної влади у другій чверті XIII ст. Політичне піднесення за правління короля Стефана Уроша I Великого <p><i>Заняття 2.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Династичні міжусобиці кінця XIII–першої половини XIV ст. Внутрішня та зовнішня політика Стефана Душана Соціально-правові відносини в Сербсько-грецькому царстві (за Законником Стефана Душана) 	Семінар, 4 год	2,4,6,13 (базова) 18,30,32,34 (додаткова)	Методичні матеріали для самостійної роботи	Виголошення студентами доповідей з питань семінару, обговорення їх та дискусії	2 тижні
5.	<p>Тема 5. Південно-Східна Європа під владою Османської імперії .</p> <ol style="list-style-type: none"> Османські завоювання в другій половині XIV – початку XV ст. Адміністративно-територіальний поділ та система управління. Суспільно-політичне становище християнського населення. 	Лекція-презентація, 2 год.	2,4,6, 13-14 (базова) 27 (додаткова)	Мультимедійна презентація	Опрацювання навчальної літератури СР 4 год.	1 тиждень
6.	<p>Тема 5. Міста-держави Далмації (VII – XIV ст.)</p> <ol style="list-style-type: none"> Суспільно-політичний устрій Етнічний склад та соціальні відносини Економічне життя 	Семінар, 2 год	2,4,6,13 (базова) 36 (додаткова)	Методичні матеріали для самостійної роботи	Виголошення студентами доповідей з питань семінару, обговорення їх та дискусії	1 тиждень
6.	<p>Тема 6. Угорщина у IX–XV ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> Держава Арпадів у X–XIII ст. Формування станово-представницької монархії. 	Лекція-презентація, 2 год	1-2,4,6,10 (базова)	Мультимедійна презентація	Опрацювання навчальної літератури СР 4 год	1 тиждень
	<p>Тема 6. Південнослов'янські</p>	Семінар, 4 год	2,4,6,12-13,16 (базова)	Методичні матеріали для	Виголошення студентами	2 тижні

7–8.	<p>народи в період османського панування (XV – XVIII ст.)</p> <p><i>Перше заняття</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Завоювання османами південнослов'янських земель у другій половині XIV ст. 2. Османська експансія на Балканах у XV ст. 3. Визвольна боротьба слов'янських народів <p><i>Друге заняття</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Військово-феодальна система управління. 5. Соціально-економічне становище 6. Релігійно-культурне життя 		27 (додаткова)	самостійної роботи	доповідей з питань семінару, обговорення їх та дискусії	
7.	<p>Тема 7. Чеські землі у IX–XIV ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Утворення держави Пржемисловичів. 2. Чеське королівство у XIII ст. 3. Чеська корона в період правління Карла IV. 	Лекція-презентація, 2 год	1-2,4,6,10 (базова) 26 (додаткова)	Мультимедійна презентація	Опрацювання навчальної літератури СР 4 год.	1 тиждень
9–10.	<p>Тема 7. Волоцьке та Молдавське князівства у XIV – XVI ст.</p> <p><i>Перше заняття</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Передумови утворення Дунайських держав. 2. Виникнення Волоцького князівства та його розвиток. 3. Молдавське князівство часів правління Стефана Великого. <p><i>Друге заняття</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Волощина і Молдова у зовнішній політиці сусідніх держав. 2. Остаточне оформлення васальної залежності Волоцького і Молдавського князівств від Османської імперії. 3. Церковно-релігійне та культурне життя. 	Семінар, 4 год	2,4, 12-13 (базова)	Методичні матеріали для самостійної роботи	Виголошення студентами доповідей з питань семінару, обговорення їх та дискусії	2 тижні

8.	Тема 8. Гуситський рух в Чехії у XV ст. 1. Передумови. 2. Діяльність Яна Гуса, релігійна та соціальна доктрина. 3. Течії в гуситському русі.	Лекція-презентація, 2 год.	1-2,4,6, (базова) 22,24,26,28	Мультимедійна презентація	Опрацювання літератури Підготовка до виконання завдань поточного контролю СР 4 год	1 тиждень
11–12.	Тема 8. Гуситська революція <i>Перше заняття</i> 1. Чеське суспільство наприкінці XIV – на початку XV ст.). 2. Ян Гус та його вчення. 3. Загострення суспільно-політичної ситуації в Чехії після спалення Яна Гуса. Початок гуситської революції (1419 р.) <i>Друге заняття</i> 4. Течії в гуситському русі: соціальний склад та вимоги. 5. Хрестові походи проти гуситів 6. Наслідки гуситських воєн	Семинар, 4 год	2,4,6,13 (базова) 22,24,26,28 (додаткова)	Методичні матеріали для самостійної роботи	Виголошення студентами доповідей з питань семінару, обговорення їх та дискусії	2 тижні
9.	Тема 9. Польща у IX–XV ст. 1. Польська держава Пястів 2. Формування станово-представницької монархії. 3. Генеза фільваркової системи господарювання.	Лекція-презентація, 2 год	1-6,8.,11 (базова) 33,35 (додаткова)	Мультимедійна презентація	Проведення контрольної роботи (модуль) СР 4 год	1 тиждень
13–14.	Тема 9. Розвиток суспільно – політичного устрою Польщі (друга половина XIV – середина XVII ст.) <i>Перше заняття</i> 1. Особливості формування станової монархії 2. Соціальна структура (XIV– XV ст.) 3. Органи станового представництва (XIV– XV ст.) <i>Друге заняття</i> 1. Державно-політичний устрій у першій половині XVI ст. 2. Люблінська унія 1569 року та її наслідки 3. Польська шляхта:	Семинар, 4 год	1-7, 10-11,13 (базова) 19,35 (додаткова)	Методичні матеріали для самостійної роботи	Виголошення студентами доповідей з питань семінару, обговорення їх та дискусії	2 тижні

	суспільно-політична позиція, станови привілеї та ідеологія (друга половина XVI ст. середина XVII ст.).					
10.	Тема 10. Чехія у XVI–XVII ст. 1. Підпорядкування Чеських земель Габсбургам. 2. Національні і релігійні відносини в Чеських землях. 3. Соціально-економічний розвиток.	Лекція-презентація, 2 год	1-2,4,6 (базова) 25-26 (додаткова)	Мультимедійна презентація	Опрацювання навчальної літератури СР 4 год	1 тиждень
15–16.	Тема 10. Землі Корони Чеської під владою Габсбургів (XVI – XVIII ст.) <i>Перше заняття</i> 1. Встановлення й утвердження влади Габсбургів 2. Тридцятилітня війна та її наслідки 3. Політика Габсбургів у другій половині XVII–XVIII ст. <i>Друге заняття</i> 4. Соціально-економічний розвиток 5. Суспільно-релігійні відносини 6. Культурне життя	Семінар, 4 год	1-2,4,6,10,17 (базова) 25-26 (додаткова)	Методичні матеріали для самостійної роботи	Виголошення студентами доповідей з питань семінару, обговорення їх та дискусії	2 тижні
11.	Тема 11. Річ Посполита у XVI–XVII ст. 1. Шляхетська демократія. 2. Магнатська олігархія. 3. Зовнішня політика.	Лекція-презентація, 2 год	1-8, 11 (базова) 33,35 (додаткова)	Мультимедійна презентація	Опрацювання навчальної літератури СР 4 год	1 тиждень
12.	Тема 12. Угорщина у XVI–XVII ст. 1. Королівська Угорщина під владою Габсбургів. 2. Угорські землі під османським пануванням. 3. Князівство Трансильванія.	Лекція-презентація, 2 год	1-2,4,6 (базова)	Мультимедійна презентація	Опрацювання навчальної літератури СР 4 год	1 тиждень
13–14.	Тема 13. Річ Посполита у XVIII ст. 1. Внутрі і зовнішньополітична криза в першій половині XVIII ст. 2. Державні реформи у 1760 –х роках. Перший поділ. 3. Чотирирічний сейм. Другий поділ.	Лекція-презентація, 4 год	1-5, 7-8,11 (базова) 33,35 (додаткова)	Мультимедійна презентація	Підготовка до виконання завдань поточного контролю СР 4 год	2 тижні

	4. Національно-визвольне повстання під проводом Т. Костюшка. Третій поділ.					
15–16.	Тема 14. Габсбурзькі володіння у Центральній Європі та Балканах у XVIII ст. 1. Чехія у складі імперії. 2. Угорщина під владою Габсбургів. 3. Реформи Габсбургів в хорватських землях. 4. Сербське населення в Габсбурзькій монархії.	Лекція-презентація, 4 год	1-2,4,6,17 (базова) 26,36 (додаткова)	Мультимедійна презентація	Проведення контрольної роботи в аудиторії (модуль) СР 4 год	2 тижні

**Схема курсу « Давня і середньовічна історія Центральної та Східної Європи»
заочна форма**

Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Література. Ресурси в інтернеті	Матеріали	Завдання, год	Термін виконання
	Тема 1. Болгарія у VII–XIV ст. 1. Утворення та розвиток Першого Болгарського царства. 2. Друге Болгарське царство.	Лекція-презентація, 2 год	2,4,6,16 (базова) 20,21, 23 (додаткова)	Мультимедійна презентація	Видача індивідуальних завдань, СР 14 год	тиждень
	Тема 2. Середньовічна Сербська держава у VII–XV ст. 1. Передумови державотворення. Політична консолідація сербських земель у IX–X ст. 2. Утворення та зміцнення держави Неманичів. 3. Завоювання сербських земель турками-османами. Сербська деспотовина.	Лекція-презентація, 2 год	2,4,6, 13-14 (базова) 18,30,32,34 (додаткова)	Мультимедійна презентація	Підготовка індивідуального завдання СР 12 год	тиждень
	Тема 3. Формування державності в хорватських землях 1. Становлення хорватської державності. 2. Хорватські землі під владою Угорського королівства.	Лекція-презентація, 2 год	2,4,6, 13-14 (базова) 36 (додаткова)	Мультимедійна презентація	Підготовка індивідуального завдання СР 13 год	тиждень

	3. Міста-держави Далмації.					
	Тема 4. Чеські землі у IX–XIV ст. 1. Утворення держави Пржемысловичів. 2. Чеське королівство у XIII ст. 3. Чеська корона в період правління Карла IV.	Лекція, 2 год	1-2,4,6,10 (базова) 26 (додаткова)	Мультимедійна презентація	Підготовка індивідуального завдання СР 12 год	тиждень
	Тема 1 . Гуситський рух в Чехії у XV ст. 1. Передумови. 2. Діяльність Яна Гуса, релігійна та соціальна доктрина. 3. Течії в гуситському русі.	Семинар, 2 год	1-2,4,6, (базова) 22,24,26,28 (додаткова)	Методичні матеріали для самостійної роботи	Доповіді студентів з питань семінару СР 14 год	тиждень
	Тема 5. Польща у IX–XV ст. 1. Польська держава Пястів 2. Формування станово-представницької монархії. 3. Генеза фільваркової системи господарювання.	Лекція-презентація, 2 год	1-6,8,11 (базова) 33,35 (додаткова)	Мультимедійна презентація	Підготовка індивідуального завдання СР 13 год	тиждень
	Тема 6. Річ Посполита у XVI–XVIII ст. 1. Шляхетська демократія. 2. Магнатська олігархія. 3. Державні реформи у 1760-х роках. Перший поділ. 4. Чотирирічний сейм. Другий поділ. 5. Національно-визвольне повстання під проводом Т. Костюшка. Третій поділ.	Оглядова лекція, 2 год	1-8, 11 (базова) 33,35 (додаткова)	Мультимедійна презентація	Підготовка індивідуального завдання СР 12 год	
	Тема 7. Габсбурзькі володіння в Центральній Європі та Балканах у XVI- XVIII ст. 1. Чехія у складі імперії. 2. Угорщина під владою Габсбургів. 3. Реформи Габсбургів в хорватських землях. 4. Сербське населення в Габсбурзькій монархії.	Оглядова лекція, 2 год	1-2,4,6,17 (базове) 25-26, 36 (додаткова)	Мультимедійна презентація	Підготовка індивідуальних завдань СР 14 год	